

Vragen en misverstanden

Aangezien het thema overbevolking weinig aan bod komt in de Belgische pers en er nog steeds een taboe rond het thema rust, ontstaan er misverstanden en stellen de mensen zich terecht vragen. Hieronder trachten we de meeste misverstanden recht te zetten. Zit je vraag er niet bij of ben je nog niet helemaal overtuigd? Laat het ons weten met het contactformulier of via info@mindermensen.be zodat we onderstaande uitleg en antwoorden kunnen aanvullen.

Algemene vragen en misverstanden

Is overconsumptie niet het probleem?

Eerst en vooral: de wereld heeft veel verschillende problemen. Mensen die overbevolking willen aanpakken zullen nooit beweren dat overbevolking het enige probleem is en dat het oplossen van overbevolking alle andere problemen zal oplossen (net zoals dit niet het geval is met overconsumptie).

En ten tweede: de totale ecologische schade die de mensheid veroorzaakt is een gevolg van de consumptie per persoon en het aantal personen. Beide oorzaken moeten aangepakt worden: het aantal consumenten verminderen en minder consumeren.

Maar er is wel degelijk een verschil tussen beide factoren. Als we iedere mens op aarde evenveel welvaart gunnen dan moeten we onze voetafdruk in het westen met $\frac{3}{4}$ verminderen. Daarvoor zullen we onze levensstijl drastisch moeten aanpassen (minder auto's, minder vlees eten, minder vakanties, etc...) terwijl dezelfde gevolgen (zelfs meer) bereikt kunnen worden door gewoonweg een kind minder te hebben. Indien we de individuele vrijheid, rechten en welvaart van de mensen niet verder willen beperken is het verstandiger om het aantal mensen te verminderen.

Een ander verschil is dat een mens minder meteen ruimte vrijmaakt die we anders kunnen benutten of die we terug kunnen geven aan de natuur. Als we een sterke natuur willen hebben met meer ruimte voor alle dier- en plantensoorten dan is dat efficiënter te bereiken door het aantal mensen te beperken.

Tenslotte heeft minder consumeren buiten het ecologisch aspect beperktere gevolgen. Het aantal mensen wordt beschouwd als de universele multiplicator: alle nadelige gevolgen worden kleiner met minder mensen. Zo zou een kleinere bevolking meteen een positieve invloed hebben op vele andere problemen: minder licht- en lawaaivervuiling, gezonde lucht, meer ruimte, minder drukte, minder schaarste en armoede, etc...

Algemeen kunnen we stellen dat de mens de volgende keuze heeft: een wereld met veel mensen waar weinig ruimte is voor natuur en waar elke mens een kleinere stuk taart heeft ofwel een wereld met minder mensen waar meer ruimte is voor natuur en waar iedereen een grotere stuk taart heeft.

Is een betere verdeling van de welvaart niet de oplossing?

Indien we aannemen dat er vandaag voldoende geproduceerd wordt om iedereen een goede levenskwaliteit te geven qua voeding, comfort en gezondheid (wat niet het geval is) dan zijn we nog altijd niet duurzaam bezig omdat de huidige toestand niet duurzaam is (we zitten nu al boven de draagcapaciteit van onze planeet). En om het nog erger te maken: tegen 2100 komen er nog eens 3-4 miljard mensen bij en zullen er nog miljarden meer grote verbruikers bijkomen (doordat arme landen welvarender worden).

Maar onrechtvaardige verdeling is inderdaad een probleem dat we moeten oplossen en daarvoor

zijn verschillende aanpassingen nodig op economisch, politiek en sociaal vlak. Streven naar een kleinere bevolking zou ons hierbij helpen: de complexiteit van maatschappijen zou verminderen en omdat alles onder minder druk komt te staan zou er meer ruimte zijn om de nodige aanpassingen te realiseren.

Maar éénmaal de welvaart ideaal verdeeld is gaan we nog altijd de keuze hebben: een wereld met veel mensen waar weinig ruimte is voor natuur en waar elke mens een kleinere stuk taart heeft ofwel een wereld met minder mensen waar meer ruimte is voor natuur en waar iedereen een grotere stuk taart heeft.

Er is voldoende voedsel voor iedereen maar het is niet goed verdeeld.

Zelfs indien er momenteel voldoende voedsel geproduceerd wordt zijn we nog altijd niet duurzaam bezig omdat de huidige voedselvoorziening niet duurzaam is. De huidige voedselproductie is veel te belastend voor het milieu en – indien we verder doen zoals we bezig zijn – zal het nog veel meer schade veroorzaken aan het ecosysteem. Om tot een duurzame en een gezonde voedselvoorziening te komen zal de voedselproductiecapaciteit moeten dalen waardoor er een voedseltekort zou ontstaan.

Maar de wereld is niet overbevolkt enkel omdat er niet voldoende voedsel zou zijn. Overbevolking gaat over veel meer dan enkel voedsel.

We hebben meer mensen nodig voor onze pensioenen en sociale zekerheid betaalbaar te houden.

Nee, klopt niet. Het argument van ‘vergrijzing’ wordt veel gebruikt om groei goed te praten maar houdt geen steek. Als je je eigen pensioen betaalt heeft een dalende bevolking geen enkele invloed op het pensioensysteem en de extra kosten voor de gezondheidszorg zouden opgevangen worden door de verminderde kosten in het onderwijs (aangezien er relatief minder kinderen zijn). Het enige gevolg is dat een groter aandeel van de actieve bevolking in de 'senioren' economie zal moeten werken in plaats van in het onderwijs.

Indien we steeds meer mensen nodig zouden hebben om onze pensioenen te betalen dan zouden we steeds meer oude mensen moeten voorzien van een pensioen en zo belanden we in een cirkelredenering (je zou oneindig moeten groeien en dat kan niet).

Een dalende bevolking is ook geen probleem voor de economie: aangezien de economie er is om de bevolking te dienen (en niet omgekeerd) zal de economie mee krimpen met de grootte van de bevolking. Een economie moet niet groter zijn dan wat de bevolking nodig heeft. Door verdere automatisering en optimalisering zijn er ook steeds minder mensen nodig om ons te voorzien in onze materiële behoeften. Deze evoluties, samen met een dalende bevolking, zal een ander economisch model vragen waar de verdeling tussen arbeid en inkomen herzien moet worden.

Overbevolking is enkel een probleem in arme landen.

Nee, dit is één van de grootste misverstanden. Overbevolking is zowel een probleem in rijke landen als in arme landen.

– Het is een probleem in rijke landen omdat daar het verbruik per capita groot is: er zijn onvoldoende grondstoffen en ruimte om elke inwoner op een duurzame en aangename manier te onderhouden. Dit kunnen we compenseren door onze individuele consumptie aan te pakken maar wegens de mate van overbevolking zal dit onvoldoende zijn of de levenskwaliteit sterk beïnvloeden (zie eerste vraag).

– Het is een probleem in arme landen omdat de bevolkingstoename daar het grootst is en omdat de welvaart daar snel aan het toenemen is. Als alle mensen in deze landen een welvarende levensstijl gaan verwerven dan zullen ze hetzelfde probleem hebben als de rijkere landen.

De eerste stap in het aanpakken van overbevolking is om te streven naar de stabilisatie van de wereldbevolking. Daarom het belang om in de landen met een grote bevolkingstoename de bevolking zo snel mogelijk te stabiliseren. Pas wanneer de aangroei in die landen gestabiliseerd is kunnen we werk maken van een wereldwijde daling van de bevolking.

Hoe kan overbevolking sociale onrechtvaardigheid, geweld, vrijheidsbeperking en armoede veroorzaken?

Overbevolking is meestal niet de enige oorzaak van deze problemen maar kan wel één van de oorzaken zijn of tenminste het probleem vergroten zodat het steeds moeilijker (of zelfs onmogelijk) wordt om het op te lossen.

Door overbevolking ontstaat er schaarste en wanneer mensen die schaarste ervaren dan ontstaan er sociale spanningen. Er zal minder ruimte zijn voor solidariteit en de mensen zullen zich egoïstischer gedragen (de natuurlijke logica van ‘overleven van de sterkste’ zal meer naar boven komen). De middelen zullen ook minder gelijk verdeeld worden aangezien rijke mensen altijd in het voordeel zijn. Verdraagzaamheid, vriendelijkheid en gelijkheid vragen – letterlijk en figuurlijk – ruimte.

Hoe meer mensen samen moeten leven hoe meer wetten en regels er nodig zijn om die samenleving mogelijk te maken. Het gezegde dat andermans vrijheid beperkt wordt door de vrijheid van de andere kan je hier toepassen: hoe meer mensen er zijn hoe meer uw vrijheid beperkt wordt. Een hogere bevolkingsdichtheid zorgt ook voor meer stress en drukte waardoor mensen sneller hun geduld verliezen.

Besluit: hoe minder mensen er zijn hoe sneller en eenvoudiger de door de mens veroorzaakte problemen opgelost kunnen worden en hoe meer ruimte er is voor rust, verdraagzaamheid en vrede.

Is kinderen krijgen geen basisrecht waar elk koppel recht op heeft?

Een goede vuistregel om te bepalen of een recht of vrijheid moreel aanvaardbaar is, is om het recht uit te breiden naar iedereen – ook naar toekomstige generaties – en zien welke gevolgen dit zou kunnen hebben voor de maatschappij. Als iedereen – vandaag en in de toekomst – meer als twee kinderen zou hebben dan zal de wereldbevolking oneindig groeien totdat de massa mensen groter zou zijn dan de massa van alle materie in het universum samen. Aangezien dit negatieve gevolgen zou hebben (als het kon) moeten we besluiten dat het aantal kinderen op één of andere manier beperkt moet worden. Het recht op kinderen is dus geen onvoorwaardelijk recht.

Uiteraard is deze beperking niet nodig indien er voldoende ruimte zou zijn maar zolang we geen duurzame bevolkingsgrootte hebben is het recht om zelf te kiezen hoeveel kinderen je mag hebben niet te verzoenen met het recht van iedereen om gezond te eten en drinken, om gezonde lucht te ademen, om een rustige en een waardige woning te hebben, om te genieten van de natuur, om kleinkinderen te hebben, etc...

Het toepassen van deze beperking moet een ‘laatste middel’ blijven. Als we op een vrijwillige manier naar een duurzame bevolking kunnen evolueren dan is er geen nood om de keuzevrijheid van mensen onnodig te beperken. Maar hoe langer we wachten hoe minder ruimte er is voor deze ‘luxe’. Het overleven van de aarde, de natuur en een degelijk bestaan voor de toekomstige generaties hebben voorrang op de keuze van een koppel om meer als twee kinderen te hebben.

Zijn mensen die geen of minder kinderen willen geen egoïsten?

Het is net omgekeerd: mensen die kinderen hebben handelen egoïstischer dan mensen zonder kinderen. Mensen kiezen voor kinderen omdat zij het zelf willen en aangezien het ongeboren kind niet is gevraagd om geboren te worden is dit per definitie een egoïstische daad (het is trouwens onmogelijk om egoïst te zijn tegenover iemand die nog niet bestaat). Enkel in het geval de mensheid dreigt uit te sterven wegens te weinig mensen kan een koppel wegens niet egoïstische redenen voor een kind kiezen (maar dit is vandaag duidelijk niet het geval).

Mensen die geen of minder kinderen willen geven net de natuur en de andere mensen meer ruimte om te bestaan. Ze maken veruit de grootste bijdrage om de wereld duurzamer te maken zodat de (toekomstige) kinderen van anderen een betere toekomst kunnen hebben. Deze mensen geven de natuur ook weer meer ademruimte zodat ze de vele andere dier- en plantensoorten kan blijven herbergen.

Groene technologie kan onze problemen oplossen.

Om de ecologische problemen op te lossen zal groene technologie zeker kunnen helpen. Technologie kan een proces duurzamer maken door energieverlies en grondstoffenverbruik te beperken waardoor je ook minder afvalstoffen hebt. Maar deze efficiëntieverhoging heeft een prijs: de productie en recyclage van die technologie vraagt heel veel energie en grondstoffen en veroorzaakt ook veel schadelijk afval (recyclage is ook nooit 100% efficiënt). Het is soms duurzamer om iets meer hernieuwbare grondstoffen te gebruiken dan meer intensieve ‘groene’ technologie (met de hand afwassen is duurzamer dan de laatste ‘eco’ afwasmachine te gebruiken).

Tenslotte zijn er ook zaken waar technologie niets aan kan doen. Denk maar aan de hoeveelheid beschikbare ruimte: we kunnen ruimte ‘bijmaken’ door verticaal te bouwen maar dan verstoren we het uitzicht en creëren we hogere concentraties waardoor drukte en ruimtegebrek toeneemt. Elektrische auto's verplaatsen de vervuiling en lossen het fileprobleem niet op.

Groene technologie kan ook negatieve gevolgen hebben op de levenskwaliteit (windmolens veroorzaken lawaaihinder en zijn een gevaar voor vogels) en kan in de werkelijkheid meer belastend zijn dan het bestaande alternatief (met hout stoken blijft nog altijd de meest duurzame manier van verwarmen). Daarom is het altijd belangrijk om voorzichtig te zijn wanneer nieuwe technologie in gebruik wordt genomen om zeggegd onze voetafdruk te verminderen (een voorbeeld is de productie van batterijen voor elektrische auto's die zeer energie intensief is).

Men mag ook niet vergeten dat verduurzamen met technologie een hypothetische strategie is. Technologie heeft bijna altijd voor meer vervuiling gezorgd (of heeft nieuwe problemen veroorzaakt) waardoor het niet vanzelfsprekend is dat technologie ons zo veel kan helpen dan ze ons willen doen geloven.

De klimaatverandering vraagt om een snellere oplossing.

Eerst moet men opmerken dat de klimaatverandering niet meer kan ontlopen worden maar slechts zo veel mogelijk beperkt kan worden en dat er geen ‘deadline’ is wat klimaatverandering betreft (de aarde zal blijven opwarmen, of we iets ondernemen of niet). Alle maatregelen om de broeikasgassen in de atmosfeer te beperken – zowel op korte als op lange termijn – zijn dus welkom.

Het is bewezen dat één kind minder hebben veruit de beste maatregel is om de klimaatverandering tegen te gaan. In het westen veroorzaakt een kind minder jaarlijks bijna 25 keer minder CO₂ uitstoot dan een autovrij leven. De gevolgen zijn ook snel merkbaar en je moet er (bijna) niets voor doen! Bevolkingsactivisten pleiten al langer dan 60 jaar voor kleinere gezinnen en hadden de mensen toen geluisterd hadden we nu veel minder klimaatproblemen.

Maar deze maatregel zal niet voldoende zijn als we op korte termijn de concentratie van

broeikasgassen willen laten dalen. Een andere belangrijke maatregel is de huidige energieproductie zo snel mogelijk te verduurzamen. Centrales op kolen en petroleum moeten vervangen worden door duurzame en CO₂-neutrale alternatieven. Maar om deze uitdaging nog moeilijker te maken: wegens de bevolkingsaan groei en toenemende welvaart zullen we tegen 2040 30% meer energie nodig hebben en tegen 2050 70% meer voedsel moeten produceren (dat een enorme toename van methaan en CO₂ zal veroorzaken)!

Vragen over MinderMensen.be

Jullie campagne is beperkt tot Vlaanderen. Overbevolking moet op wereldschaal aangepakt worden.

Overbevolking is inderdaad een wereldprobleem en daarom vraagt het ook een aanpak op wereldschaal. Maar een probleem aanpakken zullen we pas doen wanneer we ons bewust zijn van het probleem en we moeten spijtig genoeg vaststellen dat weinig mensen in Vlaanderen wakker liggen van de problematiek van overbevolking.

Dus willen we de Vlaming informeren over deze problematiek zodat we op termijn maatregelen kunnen nemen en de internationale gemeenschap onder druk kunnen zetten om hetzelfde te doen. Het oplossen van een globaal probleem begint met lokale bewustmaking.

We werken ook samen met bevolkingsorganisaties die in andere landen actief zijn en die hun landgenoten informeren net zoals wij dit proberen te doen. Brussel is een internationale regio en net daarom is het extra belangrijk om hier een sterke beweging te hebben die overbevolking op de agenda kan zetten.

Zijn jullie tegen kinderen?

Het is niet omdat we tegen te veel mensen zijn dat we tegen kinderen zijn. Het hebben van kinderen is noodzakelijk voor het voortbestaan van onze soort. We willen dat elk geboren kind de nodige aandacht krijgt zodat het zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen.

Maar we zijn wel tegen te veel kinderen. Koppels die meer als twee kinderen hebben moeten beseffen dat ze ruimte en middelen in beslag nemen die aan andere mensen en de natuur toebehoren. De schuld ligt nooit bij het kind zelf en daarom sporen we ouders aan om hun verantwoordelijkheid te nemen door hun gezin zo klein mogelijk te houden.

Jullie willen overbevolking aanpakken zodat we onze overconsumptie niet moeten aanpakken.

Zowel overbevolking als overconsumptie moeten we aanpakken. MinderMensen.be concentreert zich op overbevolking omdat deze factor meer doorweegt op de totale schade die de mensheid veroorzaakt. Het verminderen van het aantal mensen heeft ook een positief effect op de levenskwaliteit en geeft de natuur meer ruimte terwijl je deze gevolgen niet hebt bij een vermindering van de consumptie (of toch in veel mindere mate). Zie ook eerste vraag.

Maar de oplossing zal een combinatie zijn van minder consumenten, minder verbruiken en betere technologie. We willen zeker niet de boodschap geven dat overconsumptie niet aangepakt moet worden (in het westen verbruiken we veel meer dan nodig is) maar de boodschap van overconsumptie krijgt al veel aandacht vergeleken met overbevolking. We willen hier verandering in brengen en we zijn er ook van overtuigd dat je best het probleem met de wortel aanpakt in plaats van de symptomen te beperken.

Wat is volgens jullie de beste manier om overbevolking aan te pakken?

Elke type maatschappij heeft een specifieke aanpak nodig maar algemeen gezien kunnen we het volgende onderscheid maken:

- In landen die veel middelen ter beschikking hebben (de ‘rijke’ landen) moet de bevolking geïnformeerd worden over de noodzaak om de bevolkingsgrootte te beperken en moeten de mensen overtuigd worden dat groei niet noodzakelijk is om hun welvaart te garanderen. Deze landen hebben meestal een fertiliteitscijfer lager dan 2 (wat zorgt voor een dalende bevolking) maar omdat ze lijden aan groeizucht proberen ze de bevolking te doen groeien door migratie of door koppels te overtuigen om meer kinderen te hebben. Dus zelfs indien we de mensen kunnen overtuigen om voor een klein gezin te kiezen moeten we nog altijd de staat en de ondernemers overtuigen dat een krimpende bevolking geen gevaar is voor hun rijkdom.
- In landen die onvoldoende middelen hebben (de ‘arme’ landen) moet men zorgen voor goed onderwijs en de beschikbaarheid van goede medische zorg. Een opleiding hebben – vooral voor meisjes – is namelijk de beste manier om het geboortecijfer te verlagen en universele gezondheidszorg zorgt voor de beschikbaarheid van anticonceptiemiddelen (zodat koppels gemakkelijker aan gezinsplanning kunnen doen). De ontwikkelingshulp kan ook gekoppeld worden aan een engagement om de overbevolkingsproblematiek aan te pakken: enkel de landen die maatregelen nemen om hun bevolking zo snel mogelijk te stabiliseren zouden maximale ondersteuning en schuldenverlichting krijgen.

MinderMensen.be pleit voor vrijwillige maatregelen en daarom vinden we bewustmaking zo belangrijk. Als mensen bewust zijn over de problematiek zullen ze sneller voor kleinere gezinnen kiezen. We hopen dat het beperken van geboortes nooit moet gerealiseerd worden door dwangmaatregelen.

Zijn jullie tegen maatregelen die grotere gezinnen bevorderen?

Momenteel zijn er verschillende maatregelen die het krijgen van kinderen of het stichten van grote gezinnen stimuleert. Het is volgens ons niet aanvaardbaar dat overheden en bedrijven deze maatregelen in het leven roepen omdat het als enige bedoeling heeft de consumptie en economische groei te stimuleren. Het produceren van mensen mag niet gezien worden als een middel en mensen mogen niet gezien worden als een brandstof voor de economie.

We vinden het ook niet kunnen dat belastinggeld gebruikt wordt om de voortplanting van mensen te subsidiëren. Het lijkt ons verstandiger om het geld te investeren in diensten die iedereen ten goede komen (zoals scholen en ziekenhuizen). Zich voortplanten moet niet financieel beloond worden.

Hoe denken jullie over migratie?

We beschouwen migratie als een logisch en natuurlijk gevolg van armoede, geweld en overbevolking. We streven naar een wereld waar niemand moet migreren uit noodzaak en dat bereik je het best door armoede, geweld en overbevolking in de landen van emigratie aan te pakken.

Onbeperkte migratie moet wel zoveel mogelijk beperkt worden omwille van volgende redenen:

- Migratie van landen met een lagere consumptiepatroon naar landen met een hogere consumptiepatroon zorgt voor toenemende consumptie en vervuiling omdat het individu de meer belastende levensstijl gaat overnemen van het land met een hogere consumptiepatroon.
- Migratie zorgt voor een ‘drainage’ van opgeleide mensen wat de ontwikkeling van het thuisland nog verder bemoeilijkt. Migratie zorgt ook voor een ontlasting van het thuisland waardoor het zich

minder snel genoodzaakt voelt om iets aan de oorzaken van die migratie te doen.

– Onbeperkte migratie is een bedreiging voor het voortbestaan van culturele en etnische diversiteit in de wereld. Elke cultuur en etniciteit heeft evenveel bestaansrecht en moet daarom de nodige ruimte krijgen om zich in stand te houden en zelfstandig te ontwikkelen.

Tijdelijke opvang van vluchtelingen voor zo lang ze het nodig hebben behoort tot de verantwoordelijkheid van de meer welvarende landen en is dus geen probleem. Hoe sneller elk land zijn eigen bevolking kan voorzien met voldoende welvaart hoe beter voor iedereen. Om dat te realiseren moeten de rijkere landen onder anderen stoppen met het uitbuiten van de derde wereld.

Zijn jullie racisten?

Racisten hebben de overtuiging dat bepaalde groepen mensen superieur zijn aan anderen en dat deze groepen daardoor meer rechten zouden moeten hebben. Deze overtuiging delen we niet en kunnen we enkel maar veroordelen en afkeuren. Elke cultuur en etniciteit verdient dezelfde rechten.

We beschouwen het beperken van migratie niet als racistisch aangezien het dan niet gaat over de afkomst van de migrant maar over het fenomeen migratie op zich. Maar hoe minder migratie beperkt moet worden hoe beter aangezien het beschouwd moet worden als een ‘laatste reddingsmiddel’. Het is primordiaal dat we de oorzaken van migratie aanpakken zodat mensen niet meer genoodzaakt zijn om te migreren maar we vrezen dat zolang we niet aan duurzame ontwikkeling doen, het migratievraagstuk actueel zal blijven. Een belangrijk onderdeel van deze duurzame ontwikkeling is de overbevolkingsproblematiek en daarom moeten we met doordachte oplossingen er voor zorgen dat de bevolkingsgroottes beperkt blijven. Zie ook vorige vraag.

Zijn jullie gebonden aan een bepaalde politieke stroming of partij?

We zijn niet gebonden aan een bepaalde politieke partij of ideologie. In onze visie is het mogelijk dat je standpunten zal terugvinden van verschillende stromingen maar dit is dan louter toeval.

We kunnen ons ook best inbeelden dat het thema van overbevolking past binnen zowel een partij die focust op ecologie als één die focust op het gelijk verdelen van de rijkdom op onze planeet, op vrijheden of op het beschermen van lokale culturen. Met andere woorden, het thema van overbevolking is relevant voor elke politieke stroming en zou dus een logisch agendapunt zijn voor elke politieke partij. Maar tot onze spijt heeft nog geen enkele politieke partij overbevolking uitdrukkelijk op zijn agenda geplaatst.

Het is hopeloos. Hoe kunnen jullie zo optimist blijven?

De groeizucht en het egoïsme van mensen lijken niet te stillen maar we hebben geen keuze. Indien we onze kinderen en de natuur een mooie toekomst gunnen moeten we naar een evenwichtige bevolkingsgrootte evolueren. Elk individu dat we kunnen overtuigen is een vooruitgang.

Mensen moeten beseffen dat voor een kleiner gezin kiezen de beste vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid is. Mensen zijn namelijk de brandstof voor deze economische groeizucht en als je de brandstof toevoer beperkt dan moet de machine rustiger draaien. En in een wereld waar voldoende is voor iedereen zal egoïsme een veel kleiner probleem zijn.